

Sygn. akt I C 584/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2015 r.

Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Eliza Nowicka - Skowrońska

Protokolant Jakub Flaga

po rozpoznaniu w dniu 22 września 2015 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa Skarbu Państwa – Ministra Infrastruktury i Rozwoju

przeciwko Województwu (...)

o zapłatę

1. zasądza od Województwa (...) na rzecz Skarbu Państwa – Ministra Infrastruktury i Rozwoju kwotę 137.965,61 zł (sto trzydzieści siedem tysięcy dziewięćset sześćdziesiąt pięć złotych i sześćdziesiąt jeden groszy) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 6 lipca 2012 r. do dnia zapłaty,
2. zasądza od Województwa (...) na rzecz Skarbu Państwa zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
3. nakazuje pobrać od Województwa (...) na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie kwotę 6.899 (sześć tysięcy osiemset dziewięćdziesiąt dziewięć) złotych tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu.

Sygn. akt I C 584/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 22 maja 2014r. powód Skarb Państwa – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o zapłatę od pozwanego Województwa (...) kwoty 137.965,91 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 6 lipca 2012 roku do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, iż powód, pełniący funkcję instytucji zarządzającej w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki (dalej: PO KL), zawarł porozumienie z pozwanym, pełniącym rolę instytucji pośredniczącej, w sprawie realizacji komponentu regionalnego w ramach tego programu, powierzając pozwanemu realizację komponentu regionalnego, czyli realizację priorytetów realizowanych w ramach PO KL na terenie województwa (...), w tym priorytetu VII. Powód podniósł, iż w ramach realizacji komponentu regionalnego pozwany zatwierdził w ramach powyższego programu zadania dublujące się i niekwalifikowane na kwotę 162.312,48 zł, a mianowicie zadania nr 27-29 w działaniu 7.1.3..Zdaniem powoda, skutek działania pozwanego wystąpiła konieczność zwrotu refundacji do Komisji Europejskiej części wydatków w kwocie 137.965,91 zł, co stanowi szkodę poniesioną przez Skarb Państwa (k. 5-26).

W odpowiedzi na pozew pozwany, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o odrzucenie pozwu z uwagi na brak drogi sądowej (art. 199 § 1pkt. 1 kpc), a w przypadku przyjęcia, że droga sądowa jest dopuszczalna o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew podniesiono, iż działania na rzecz aktywnej integracji nie stanowią katalogu zamkniętego, gdyż w PO KL użyto sformułowania „w szczególności”. Zdaniem pozwanego przedmiotem dofinansowania mogły być wszelkie szkolenia i doradztwo odpowiadające potrzebom określonym w bilansie potrzeb, a z bilansu opracowanego przez (...) Centrum Pomocy (...) na rok 2010 wynikała potrzeba przeprowadzenia szkoleń ujętych w ramach zadań nr 27-29. W ocenie pozwanego tematyka szkoleń nr 27 – 29 i 5 – 7 – mimo zbieżności nazw – była różna, a potrzeba tych szkoleń wynikała ze zgłoszeń uczestników projektu, w Planie działań na 2010 roku przewidziano szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej. Pozwany podniósł również, iż w pkt 7.1.3. nie są uszczegółowione typy tych szkoleń (k. 613 – 622).

Postanowieniem z dnia 2 kwietnia 2015 roku Sąd oddalił wniosek pozwanego o odrzucenie pozwu (k. 885).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Dnia 22 czerwca 2007 roku zostało zawarte Porozumienie nr (...) w sprawie realizacji komponentu regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki pomiędzy Ministrem Rozwoju Regionalnego (Instytucją Zarządzającą) a Samorządem Województwa (...) (Instytucją Pośredniczącą). Powód powierzył pozwanemu realizację komponentu regionalnego (§ 3) oraz zadań pomocy technicznej. W ramach powierzonych zadań Instytucja Pośrednicząca zobowiązana była m.in. do dokonywania w oparciu o określone kryteria wyboru projektów, które będą dofinansowane w ramach komponentu regionalnego, zawierania umów z beneficjentami o dofinansowanie projektu lub wydawania decyzji o dofinansowaniu projektu, weryfikacji i poświadczenia wydatków w ramach komponentu regionalnego, kontroli realizacji dofinansowanych projektów, kontroli prawidłowego wykorzystania środków w ramach komponentu regionalnego oraz pomocy technicznej, w tym prawidłowości dokonywania zwrotów (§ 3 ust. 2). Instytucja Pośrednicząca podczas realizacji komponentu regionalnego zobowiązana była stosować zasady zawarte w szczegółowym opisie priorytetów programu wydanym w trybie art. 35 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, zasady zawarte w systemie realizacji programu wydanym na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 8 tejże ustawy, a także obowiązujące wytyczne wydane w trybie art. 35 ustawy. Instytucja Pośrednicząca została upoważniona do powierzenia realizacji działań w ramach komponentu regionalnego Instytucji Wdrażającej (Pośredniczącej II stopnia) za pisemną zgodą Instytucji Zarządzającej (§ 4 ust. 1). Delegacja zadań do Instytucji Wdrażającej nie zwalniała przy tym Instytucji Pośredniczącej z odpowiedzialności za prawidłową realizację komponentu regionalnego (§ 4 ust. 2). Zgodnie z § 17 porozumienia w jego pierwotnym brzmieniu, Instytucja Pośrednicząca odpowiadała za prawidłowe wykorzystanie środków w ramach komponentu regionalnego. W przypadku stwierdzenia, iż na skutek działania lub zaniechania Instytucji Pośredniczącej doszło do nieprawidłowego wykorzystania środków w ramach programu, zastosowania znajdowały się przepisy o finansach publicznych. Kwota środków publicznych, przeznaczonych na finansowanie projektów i realizację Priorytetu VII (Promocja integracji społecznej) została ustalona na 198.346.304 Euro. Środki na dofinansowanie komponentu regionalnego miały być zapewniane do wysokości określonej w kontrakcie wojewódzkim, w ten sposób, że z budżetu państwa przekazywana była przez Instytucję Zarządzającą dotacja celowa dla Instytucji Pośredniczącej na współfinansowanie projektów w ramach komponentu regionalnego oraz z budżetu środków europejskich są przekazywane płatności przez Bank (...) na podstawie zlecenia płatności (porozumienie – k. 30 – 32).

Uchwałą nr (...) Sejmiku Województwa (...) z dnia 19 marca 2007 roku utworzona została (...) Jednostka Wdrażania Programów Unijnych i nadano statutu tej jednostce. W uchwale wskazano, że jednostka uczestniczy w realizacji zadań wynikających z pełnienia przez zarząd Województwa (...) roli Instytucji Zarządzającej dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa (...) 2007-2013 oraz z pełnienia przez Samorząd Województwa (...) roli Instytucji Pośredniczącej dla komponentu regionalnego Programu Kapitał Ludzki (uchwała – k. 625 – 626).

W dniu 14 sierpnia 2007 roku zostało zawarte porozumienie w sprawie dofinansowania działań w ramach programu operacyjnego Kapitał Ludzki (z wyłączeniem działania 6.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia oraz wspieranie aktywności zawodowej w regionie) pomiędzy Zarządzeniem Województwa (...) (Instytucją Pośredniczącą) i (...) Jednostką Wdrażania Programów Unijnych (Instytucją Wdrażającą). W ramach Priorytetu VII powierzono Instytucji Wdrażającej zadania z zakresu: Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji (działanie 7.1), Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej (działanie 7.2.), Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji. (działanie 7.3). W ramach powierzonych zadań Instytucja Wdrażająca zobowiązana została m.in. odzyskania kwot podlegających zwrotowi, w tym wydawania decyzji o zwrocie środków przekazanych na realizację programów, projektów lub zadań, o których mowa w ustawie o finansach publicznych, w szczególności w przypadku wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 207 ust. 9 tej ustawy, a także do poświadczenia i deklaracji wydatków/kosztów kwalifikowanych poniesionych w ramach poszczególnych działań i przekazanie ich do Instytucji Pośredniczącej – uprawnienie do poświadczenia i deklaracji wydatków kwalifikowanych zostało uchylono aneksem nr (...) z dnia 28 stycznia 2010 roku. Zgodnie z § 17 porozumienia Instytucja Wdrażająca odpowiadała za prawidłowe wykorzystanie i rozliczenie środków w ramach poszczególnych działań. W przypadku stwierdzenia, iż na skutek działania lub zaniechania Instytucji Wdrażającej doszło do nieprawidłowego wykorzystania środków, stosuje się przepisy o finansach publicznych. Instytucja Wdrażająca zobowiązuje się do przeprowadzenia procedury zmierzającej do odzyskania środków przeznaczonych na finansowanie projektu, które zostały przez beneficjenta wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem lub z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy o finansach publicznych albo zostały pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości (porozumienie – k. 109 – 118, aneks nr (...) – k. 123 – 127)

W dniu 7 czerwca 2010 roku pozwany i (...) Jednostka Wdrażania Programów Unijnych zawarły aneks nr (...) do porozumienia z dnia 14 sierpnia 2007 roku na podstawie tego aneksu pozwany – Instytucja Pośrednicząca był uprawniony do uczestniczenia w procedurze dokonywania, w oparciu o określone kryteria, wyboru projektów, które będą dofinansowane w ramach komponentu regionalnego (aneks nr (...) – k. 129).

W dniu 7 marca 2012 roku strony zawarły aneks nr (...) do porozumienia z dnia 22 czerwca 2007 roku. Na mocy postanowień aneksu, od 1 stycznia 2012 roku pozwany jako Instytucja Pośrednicząca odpowiadał za prawidłowe wykorzystanie środków w ramach komponentu regionalnego. W przypadku stwierdzenia, iż na skutek nienależytego działania lub zaniechania Instytucji Pośredniczącej, prowadzącego do naruszenia zasad i wytycznych, o których mowa w § 3 ust. 3 porozumienia, w szczególności w zakresie wyboru projektu, doszło do nieprawidłowego wykorzystania środków w ramach programu, Instytucja Zarządzająca po analizie stanu faktycznego, mając na względzie wagę stwierdzonych naruszeń, była upoważniona do wezwania Instytucji Pośredniczącej do zwrotu środków. W przypadku wezwania Instytucja Pośrednicząca obowiązana była zwrócić środki wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych. Instytucja Pośrednicząca zobowiązała się do przeprowadzenia procedury zmierzającej do odzyskania środków przekazanych na finansowanie projektu, które zostały przez beneficjenta wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem lub naruszeniem procedur, zostały pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości, zgodnie z przepisami o finansach publicznych (aneks nr (...) – k. 75-76).

Uchwałą Zarządu Województwa (...) nr (...) z dnia 19 maja 2010 roku w sprawie zatwierdzenia do realizacji projektu systemowego nr (...), realizowanego przez (...) Centrum Polityki Społecznej, dla 7.1.3. „Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej” – Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013 (uchwała – k. 136).

Realizacja projektu miała nastąpić zgodnie z zasadami określonymi w Szczegółowym Opisie Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (SzOP) oraz załącznika do ww. uchwały. Koszt projektu to 4.000.000 zł na rok 2010, w tym finansowanie ze środków europejskich miało wynieść 3.400.000 zł, a z budżetu państwa 600.000 zł. Na podstawie powyższego pozwany złożył wniosek o dofinansowanie projektu w wysokości 4.000.000 zł. (...) Jednostka Wdrażania Programów Unijnych zatwierdziła wniosek o dofinansowanie projektu systemowego nr (...) Centrum Pomocy Społecznej. Następnie, w związku z powstałymi oszczędnościami w tym projekcie (nr (...)), (...) Jednostka Wdrażania Programów Unijnych zatwierdziła zmiany w powyżej wskazanym wniosku (...) Centrum Polityki

Spółecznej, o dofinansowanie projektu. Zatwierdzenie dotyczyło dodania przez Beneficjenta zadań nr 27-29. Zadanie nr 27 było szkoleniem dwudniowym, dotyczącym realizacji i rozliczanie projektu systemowego przez ośrodki pomocy społecznej (...) i powiatowe centra pomocy rodzinie (...). Zadanie nr 28 było szkoleniem dwudniowym, dotyczącym realizacji ustawodawstwo przy realizacji projektów systemowych, a zadanie nr 29 było szkoleniem jednodniowym, dotyczącym realizacji i przygotowanie wniosku o dofinansowanie projektu systemowego. W następstwie powyższego (...) Jednostka Wdrażania Programów Unijnych dokonała rozliczenia we wniosku o płatność nr (...) wydatków związanych z realizacją działań, które były w ramach Poddziałania 7.13 PO KL. Po zaakceptowaniu zmian w Projekcie (...) pozwany zlecił wypłatę beneficjentowi – (...) Centrum Pomocy Społecznej środków dofinansowania na niekwalifikowalne działania w kwocie łącznie 162.312,48 zł (tj. na zadanie nr 27 kwota 62.709,77 zł, na zadanie 28 kwota 73.288,21 zł, na zadanie 29 kwota 26.315 zł, w tym pochodzące z wkładu (...) w środki w kwocie 137.965,61 zł (wniosek o dofinansowanie projektu – k. 146-170, pismo (...) z dnia 2 listopada 2010 roku – k. 172-196, pismo (...) z dnia 25 listopada 2010 roku – k. 198, wniosek (...) o płatność – k. 200).

W celu weryfikacji prawidłowości wdrażania komponentu regionalnego PO KL, powód przeprowadził kontrolę systemową nr (...) w (...) Jednostce Wdrażania Programów Unijnych. W wyniku tej kontroli ustalono, iż Instytucja Wdrażająca dokonała zatwierdzenia niekwalifikowanych działań, a w konsekwencji sfinansowania niekwalifikowanych wydatków. Zatwierdzenie dotyczyło wydatków (...) Centrum Polityki Społecznej, będącego beneficjentem tego projektu (...) (Projekt systemowy nr (...)). W wyniku kontroli zakwestionowano opisane wyżej działania nr 27-29 oraz zadania:

- Zadanie 5 będące szkoleniem trzydniowym i dotyczącym przygotowania i realizacji projektu (usługa trenerska, wyżywienie, zakwaterowanie, sale, transport, zakup laptopów z oprogramowaniem na potrzeby realizacji szkoleń praktycznych),
- Zadanie 6 będące szkoleniem trzydniowym i dotyczącym monitoringu i ewaluacji projektów (usługa trenerska, wyżywienie, zakwaterowanie, sale, transport),

Wedle informacja pokontrolnej NR (...) projektu (...), działania w zadaniu nr 27-29 powielają się z działaniami w zadaniach 5-7. Za niekwalifikowane uznano wydatki z zadań: 5, 6, 27, 28, 29, albowiem nie dotyczyły one specjalistycznych kwestii merytorycznych związanych z wdrażaniem zadań na rzecz aktywnej integracji (informacja pokontrolna – k. 355-367).

(...) Jednostka Wdrażania Programów Unijnych nie zgodziła się z wynikami kontroli, przedstawiając swoje uwagi i zastrzeżenia w piśmie z dnia 12 sierpnia 2011 roku. Pismem z dnia 30 sierpnia 2011 roku powód podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko o niekwalifikowaności wydatków oraz przesłał do Instytucji Wdrażającej skorygowaną Informację Pokontrolną. (...) Jednostka Wdrażania Programów Unijnych przedstawiła wówczas plan naprawczy W punkcie 35 planu naprawczego wyszczególnione zostały przez (...) Jednostkę Wdrażania Programów Unijnych kwoty wydatków rozliczonych w ramach zadań 27-29 Projektu. W planie naprawczym wskazano, że na zadanie poniesiona została kwota nr 27 kwota 62.709,77 zł, na zadanie 28 kwota 73.288,21 zł, a na zadanie 29 kwota 26.315 zł. Te środki finansowe rozliczone we wniosku o płatność nr (...). W pismach z dnia 15 grudnia 2011 roku i z dnia 19 stycznia 2012 roku powód ponownie podkreślił, iż wydatki poniesione na realizację szkoleń w zadaniach nr 27-29 nie mogą zostać uznane za kwalifikowalne (plan naprawczy – k. 479-496, pismo z dnia 19 stycznia 2012 roku plany naprawcze – k. 449 465, k. 472-496).

Komisja Europejska przekazując środki z budżetu ogólnego Unii Europejskiej, dokonała pomniejszenia refundacji o kwotę 137.965,61 zł przy przekazywaniu środków kolejnej płatności okresowej z tytułu dofinansowania do projektów w programie PO KL (karty informacyjne deklaracji wydatków – k. 564-573, 555-564, karta obciążeń na projekcie – k. 575)

Pismem z dnia 19 czerwca 2012 roku powód wezwał Marszałka Województwa (...) do zwrotu kwoty 162.312,48 zł wraz z należnymi odsetkami, w terminie 14 dni od daty doręczenia wezwania. Wezwanie pozwany odebrał dnia (wezwane k. 498-499, potwierdzenie odbioru – k. 500)

W związku z odmową zwrotu środków w wysokości 162.312,48 zł w dniu 1 sierpnia 2012 roku Minister Rozwoju Regionalnego wszczął z urzędu postępowanie w sprawie zwrotu środków przeznaczonych na niekwalifikowane wydatki. Decyzją z dnia 13 września 2012 roku, nr (...) Minister Rozwoju Regionalnego nakazał Samorządowi Województwa (...) zwrot kwoty wydatków niekwalifikowanych w Projekcie w wysokości 162.312,48 zł wraz z odsetkami liczonymi od dnia przekazania środków na rachunek bankowy beneficjenta (tj. od dnia 2 grudnia 2010 roku). W dniu 28 września 2012 roku Samorząd Województwa (...) wniósł o ponowne rozpatrzenie sprawy. Dnia 29 października 2012 roku została wydana decyzja nr (...) Ministra Rozwoju Regionalnego utrzymująca w mocy własną decyzję z dnia 13 września 2012 roku. Na powyższą decyzję w dniu 22 listopada 2012 roku pozwany wniósł skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. Prawomocnym wyrokiem z dnia 13 września 2012 roku, sygn. akt V SA/Wa 3041/12, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie uchylił zaskarżoną decyzję oraz poprzedzającą ją decyzję Ministra Rozwoju Regionalnego. W uzasadnieniu Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wskazał, iż zgodnie z § 27 porozumienia nr (...), spory powstałe w związku z nim strony będą się starały rozwiązywać polubownie, a w przypadku braku porozumienia spór będzie poddany pod rozstrzygnięcie sadowi powszechnemu. Wojewódzki Sąd Administracyjny zaznaczył, iż z powyższych względów nie dokonał w ogóle oceny zasadności uznania przez organ wskazanych zadań (wydatków) za niekwalifikowalne. (zawiadomienie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego o wszczęciu postępowania – k. 507, decyzja Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 13 września 2012 r. – k. 509-511, decyzja Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 29 października 2012 r. – k. 513-514, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 26 kwietnia 2013 r. – k. 517, postanowienie Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 7 sierpnia 2013 r. – k. 524verte-525).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów dołączonych do akt sprawy. W toku postępowania nie ujawniła się żadna okoliczność, która podważyłaby wiarygodność tych dowodów.

Na podstawie art. 217 § 3 k.p.c. Sąd oddalił wniosek strony powodowej o dopuszczenie dowodu z przesłuchania w charakterze strony Zastępcy Dyrektora Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju A. D. oraz wniosek o przesłuchanie w charakterze strony pozwanej A. W. i M. S.. W ocenie Sądu, stan faktyczny przedmiotowej sprawy został już dostatecznie wyjaśniony za pomocą dokumentów przedłożonych do akt sprawy. Ponadto należy podkreślić, iż stan faktyczny przedmiotowej sprawy nie był sporny .

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

Powództwo jest zasadne w całości. Stosownie do treści art. 32 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t. j. Dz. U. z 2014 poz. 1649 ze zm.) instytucja zarządzająca lub instytucja pośrednicząca mogą zawrzeć z instytucją wdrażającą porozumienie lub umowę o realizacji powierzonych jej zadań, w tym o wydawaniu decyzji o zwrocie środków przekazanych na realizację programów, projektów lub zadań oraz decyzji o zapłacie odsetek, o których mowa w przepisach o finansach publicznych.

Przepis art. 35 powołanej wyżej ustawy stanowi, że Minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego odpowiada za koordynację wykorzystania środków zagranicznych, w tym z budżetu Unii Europejskiej, przeznaczonych na dofinansowanie programów operacyjnych, zaś w celu zapewnienia zgodności sposobu wdrażania programów operacyjnych z prawem Unii Europejskiej oraz spełniania wymagań określanych przez Komisję Europejską, a także w celu zapewnienia jednolitości zasad wdrażania programów operacyjnych, może wydać wytyczne dotyczące programów operacyjnych m.in. w zakresie: szczegółowego opisu priorytetów programu operacyjnego i kwalifikowania wydatków w ramach programów operacyjnych.

W przedmiotowej sprawie funkcję instytucji zarządzającej pełniło Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (obecnie Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, funkcję instytucji pośredniczącej pełniło pozwane Województwo (...), a funkcję instytucji wdrażającej pełniła (...) Jednostka Wdrażania Programów Unijnych.

Zgodnie z art. 169 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2014 poz. 1649 ze zm.), dotacje udzielone z budżetu państwa i wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem lub pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości – podlegają zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w ciągu 15 dni od dnia stwierdzenia wykorzystania niezgodnie z przeznaczeniem lub pobrania nienależnego lub w nadmiernej wysokości.

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy pozostaje, czy kwota dochodzona pozwem jako część środków budżetowych Unii Europejskiej wchodzi, czy też nie wchodzi w zakres art. 169 ustawy o finansach publicznych. Aczkolwiek należy wspomnieć, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 26 kwietnia 2013 roku uznał, że w przedmiocie odzyskania środków europejskich zwrotu można dochodzić wyłącznie na drodze cywilnej. Orzeczenie to wydane zostało w stanie prawnym obowiązującym wprawdzie przed nowelizacją dokonana ustawą z dnia 24 stycznia 2014 roku o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 24 marca 2014 r.), niemniej treść art. 169 ustawy, wskutek wejścia w życie noweli, nie uległa jakimkolwiek zmianom, dlatego też wydaje się być nadal aktualne powyższe stanowisko.

Zarówno w dacie zawarcia porozumienia, jak i w dniu skierowania do pozwanego wezwania do zapłaty oraz wykonania uprzednio czynności kontrolnych, obowiązujący przepis art. 207 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych przewidywał, że w przypadku gdy środki przeznaczone na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich są wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem, wykorzystane z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184, pobrane nienależnie lub w nadmiernej wysokości, podlegają zwrotowi przez beneficjenta wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, liczonymi od dnia przekazania środków, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji, o której mowa w ust. 9, na wskazany w tej decyzji rachunek bankowy, z zastrzeżeniem ust. 8 i 10. W przypadku stwierdzenia okoliczności, o których wyżej mowa instytucja, która podpisała umowę z beneficjentem, wzywa go do zwrotu środków lub do wyrażenia zgody na pomniejszenie kolejnych płatności, w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania.

Po bezskutecznym upływie terminu organ pełniący funkcję instytucji zarządzającej lub instytucji pośredniczącej wydaje decyzję określającą kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki, oraz sposób zwrotu środków (ust. 9 art. 207 ustawy o finansach publicznych). Od tej decyzji (wydanej przez instytucję pośredniczącą lub instytucję wdrażającą) beneficjent mógł złożyć odwołanie do właściwej instytucji zarządzającej (art. 207 w pierwotnej wersji ustawy o finansach publicznych – Dz. U. z 2009, poz. 157, nr 1240). W wyniku dokonanej nowelizacji cyt. Wyżej ustawą z dnia , obecnie, tj. od dnia 8 kwietnia 2014 roku, że od decyzji, o której mowa w ust. 9, służy odwołanie odpowiednio do właściwej instytucji zarządzającej albo, jeżeli rozpatrywanie odwołań od decyzji instytucji wdrażającej zostało powierzone instytucji pośredniczącej – instytucji pośredniczącej.

Wskutek nowelizacji zmianie uległ także ust. 1 i 8 art. 207 ustawy o finansach publicznych. Ustawodawca dokonał poszerzenia katalogu podmiotów, od których można w toku postępowania administracyjnego żądać zwrotu udzielonego współfinansowania. O ile do 8 kwietnia 2014 roku niewątpliwie wyłącznie beneficjenci mogli być zobowiązani do zwrotu nieprawidłowo wydatkowanych kwot i mieli prawo zaskarżać decyzje instytucji zarządzającej lub instytucji pośredniczącej, o tyle po tej dacie organ może zastosować ową regulację również względem innych podmiotów uczestniczących w procesie dofinansowania projektów. Ustawa z dnia 24 stycznia 2014 roku wskazuje w przepisie przejściowym (art. 24), że do postępowań w sprawie zwrotu środków, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie nowelizującej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Zgodnie zaś z treścią art. 471 k.c. dłużnik obowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Odpowiedzialność kontraktowa dłużnika została

ukształtowana na zasadzie winy. Przesłankami tej odpowiedzialności są: szkoda, którą poniósł wierzyciel, niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania na skutek okoliczności, za które dłużnik z mocy umowy lub ustawy ponosi odpowiedzialność oraz związek przyczynowy między nienależytym wykonaniem lub niewykonaniem zobowiązania a szkodą.

W przedmiotowej sprawie przesłanki odpowiedzialności pozwanego zostały spełnione.

Podstawową kwestią sporną w przedmiotowej sprawie było to, czy zadania określone 27-29 stanowiły wydatki kwalifikowane.

Kryterium kwalifikowalności wydatków w ramach PO KL określa sam program, a także Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Operacyjnego Kapitał ludzki (SzOP – k. 241-278), System Realizacji PO KL (k. 280-316) oraz krajowe wytyczne dotyczące kwalifikowania wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013 (k. 318-353).

Zgodnie z powyższymi dokumentami, wydatki są kwalifikowane, o ile spełnią łącznie następujące warunki:

- są niezbędne dla realizacji projektu (bezpośredni związek z celami projektu),
- są racjonalne i efektywne (nie są zawyżone w stosunku do cen i stawek rynkowych oraz spełniają wymogi efektywnego zarządzania finansami: nakład – rezultat),
- zostały faktycznie poniesione,
- są udokumentowane,
- są zgodne z zatwierdzonym budżetem projektu,
- są zgodne ze szczegółowymi zasadami określonymi w wytycznych, nie zostały wymienione w katalogu wydatków niekwalifikowanych i zostały poniesione zgodnie z zasadami w wytycznych.

Według SzOP działanie 7.1.3., w zakres którego wchodziły zadania 27-29, to m.in. szkolenia oraz specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej, działających na terenie regionu, powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz ze specyfikacją realizowanych zadań w szczególności dotyczące realizacji działań w zakresie aktywnej integracji i rozwoju pracy socjalnej.

Zgodnie z zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, zatwierdzonej przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego dnia 1 stycznia 2010 roku, szkolenia i doradztwo powinny dotyczyć w szczególności specjalistycznych kwestii merytorycznych związanych z wdrażaniem zadań na rzecz aktywnej integracji, w tym zwłaszcza metodyki pracy socjalnej, metodyki i form pracy z rodziną i grupą, metodyki, zakresu, form środowiskowej pracy socjalnej i animacji lokalnej, partnerstwa lokalnego, ekonomii społecznej, innowacji w działaniach pomocy społecznej, a także przygotowania strategii dotyczącej rozwiązywania problemów społecznych. Projekt powinien określać szczegółowy zakres szkoleń wraz z uwzględnieniem w realizacji przede wszystkim jakości działań edukacyjnych zapewniających najwyższą efektywność. Szkolenia mogą przewidywać wizyty studyjne na terenie kraju celem zapoznania się z doświadczeniami dobrych praktyk w zakresie pracy socjalnej.

Zgodnie z powyższym, celem projektów powinny być szkolenia i doradztwo dotyczące kwestii merytorycznych związanych z wdrażaniem zadań na rzecz aktywnej integracji. W zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych wskazano, iż szkolenia powinny dotyczyć w szczególności specjalistycznych kwestii merytorycznych związanych z wdrażaniem zadań na rzecz aktywnej integracji, w tym m.in. metodyki pracy socjalnej, metodyki i form pracy z rodziną i grupą, metodyki, zakresu, form środowiskowej pracy socjalnej i

animacji lokalnej, partnerstwa lokalnego, ekonomii społecznej, innowacji w działaniach pomocy społecznej, a także przygotowania strategii dotyczącej rozwiązywania problemów społecznych. Wprawdzie powód posłużył się w wytycznych sformułowaniem „w szczególności”, co zdaniem Sądu należy interpretować w ten sposób, że celem jakim miały służyć szkolenia podlegające refinansowaniu z środków europejskich, było poszerzenie wiedzy poszczególnych osób odpowiedzialnych za pomoc osobom wykluczonym społecznie, a nie zapoznanie ich z procedurą realizacji projektów. Wskazać trzeba, że w wytycznych przewidziano, iż projekt powinien określać szczegółowy zakres szkoleń wraz z uwzględnieniem w realizacji przede wszystkim jakości działań edukacyjnych zapewniających najwyższą efektywność.

W ocenie Sądu nie można uznać, by kwestie proceduralne dotyczące realizacji projektów systemowych (np. zagadnienia obejmujące zasady konstruowania budżetu państwa, stosowania poszczególnych przepisów prawnych, finansowania i rozliczania projektów, ochrony danych osobowych, kwalifikowalności wydatków) prowadziły do uzyskania przez pracowników (...) i (...) specjalistycznej wiedzy merytorycznej, która umożliwiłaby im realizację wsparcia dla grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Bez znaczenia pozostaje przy tym argumentacja pozwanego, iż szkolenia były organizowane zgodnie ze zgłoszonym zapotrzebowaniem przez pracowników (...) i (...). Instytucja Pośrednicząca, jak i Wdrażająca, zobowiązana jest do rozdysponowania środków uwzględniając ich kwalifikowalność, a nie subiektywne żądania pracowników.

Mając to na uwadze nie sposób uznać, aby zadania omówione w pozycjach 27-29 (objęte żądaniem pozwu) były racjonalne i efektywne, a także zgodne ze szczegółowymi zasadami określonymi w wytycznych, a tym samym aby mogły zostać zaliczone do kategorii wydatków kwalifikowanych, podlegających refundacji ze środków EFS. Uzyskanie przez kadrę instytucji pomocy społecznej wiedzy na temat przygotowania i rozliczania projektów oraz podziału funduszy nie było powiązane bezpośrednio z potrzebami oraz ze specyfikacją realizowanych zadań w szczególności dotyczących realizacji działań w zakresie aktywnej integracji i rozwoju pracy socjalnej, o czym mowa w pkt 7.1.3. według SzOP. Podkreślenia również wymaga, że pozwany – mimo zarzutu powoda co do zbędności szkoleń z zadań 27-29 i ich zdublowania z zadaniami nr 5-7 – nie wykazał, aby zadania 27-29 odbiegały według swojej tematyki w sposób znaczny od zadań 5-7, ani żeby ich przeprowadzenie było konieczne celem zrealizowania założeń PO KL i uzyskania wymiernych efektów przy kształceniu personelu instytucji polityki społecznej.

Wobec powyższego Sąd uznał, iż zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności pozwanego z art. 471 k.c.

Do dnia 28 października 2010 roku (...) Jednostka Wdrażania Programów Unijnych (Instytucja Wdrażająca) uczestniczyła w realizacji zadań wynikających z pełnienia przez Województwo (...) roli Instytucji Pośredniczącej dla komponentu regionalnego PO KL w ramach powierzonych zadań Instytucja Wdrażająca zobowiązana była m.in. do poświadczenia i deklaracji wydatków/kosztów kwalifikowanych poniesionych w ramach poszczególnych działań i przekazanie ich do Instytucji Pośredniczącej. Jednakże w świetle postanowień zawartego pomiędzy stronami porozumienia, delegacja zadań do Instytucji Wdrażającej nie zwalnia pozwanego (Instytucji Pośredniczącej) z odpowiedzialności za prawidłową realizację komponentu regionalnego. W ramach powierzonych zadań Instytucja Pośrednicząca zobowiązana jest odpowiedzialna za prawidłowe wykorzystanie środków w ramach komponentu regionalnego.

Spór między stronami co do treści § 17 porozumienia nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Do dnia 1 stycznia 2012 roku, w przypadku stwierdzenia, iż na skutek działania lub zaniechania pozwanego doszło do nieprawidłowego wykorzystania środków w ramach programu, zastosowanie znajdowały przepisy o finansach publicznych. Przyjmując brzmienie tego paragrafu zgodnie z datą przeprowadzenia kontroli i sporządzenia informacji pokontrolnej nr (...) wskazać trzeba, że pozwany swoim działaniem polegającym na nieprawidłowym wykorzystaniu środków w ramach komponentu regionalnego poprzez ich akceptację i zakwalifikowanie jako wydatki kwalifikowalne, przyczynił się do powstania po stronie powoda szkody. Okoliczność odesłania w tym paragrafie do przepisów ustawy o finansach publicznych nie determinuje bezpodstawności dochodzenia przez powoda roszczeń o zapłatę

w postępowaniu cywilnym, co już zostało wyjaśnione w uzasadnieniu do postanowienia w przedmiocie odmowy odrzucenia pozwu,

W ocenie Sądu powód wykazał istnienie szkody, składając wykaz deklaracji wydatków przekazywanych do KE i umieszczeniu w niej rejestru kwot wycofanych, w tym kwoty m.in. kwoty 137.965,61 zł jako wydatek na promocję integracji społecznej.

Według Rozporządzenia Rady Unii Europejskiej nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 roku, ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 państwa członkowskie są odpowiedzialne za zarządzanie programami operacyjnymi i ich kontrolę, w szczególności poprzez zapobieganie, wykrywanie i korygowanie nieprawidłowości oraz odzyskiwanie kwot nienależnie wypłaconych wraz z odsetkami z tytułu zaległych płatności. Państwa członkowskie powinny zgłaszać te nieprawidłowości Komisji. Instytucja certyfikująca program operacyjny odpowiada zaś za prowadzenie ewidencji kwot podlegających procedurze odzyskiwania i kwot wycofanych po anulowaniu całości lub części wkładu dla operacji. Kwoty odzyskane są zwracane do budżetu ogólnego Unii Europejskiej przed zamknięciem programu operacyjnego poprzez potrącenie ich z następnej deklaracji wydatków. Wskutek wycofania przez powoda nieprawidłowych kwot KE dokonała pomniejszenia o te kwoty refundacji przy kolejnej płatności okresowej. W konsekwencji koszt sfinansowania tych wydatków pozostał po stronie Skarbu Państwa, co stanowi uszczerbek majątkowy w rozumieniu art. 362 § 2 k.c.

Niewątpliwie istnieje również związek przyczynowy między nienależytym wykonaniem zobowiązania a poniesioną przez powoda szkodą, albowiem to skutek zachowania pozwanego – rozdysponowania środków, które nie uwzględniającego ich kwalifikowalności, kwota refundacji na rzecz Skarbu Państwa uległa pomniejszeniu.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 471 k.c., Sąd orzekła jak punkcie pierwszym wyroku.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 359 § 1 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. Wyznaczony przez powoda termin zwrotu środków upłynął dnia 5 czerwca 2012 roku i dlatego też Sąd zasądził ustawowe odsetki od dnia następnego, tj. od dnia 6 czerwca 2012 roku do dnia zapłaty.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., według którego strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Zatem co do zasady decydujące znaczenie dla obowiązku zwrotu kosztów procesu ma wynik postępowania. Zgodnie z art. 99 k.p.c. stronom reprezentowanym przez radcę prawnego lub rzeczownika patentowego oraz Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa zwraca się koszty w wysokości należnej według przepisów o wynagrodzeniu adwokata. Zasądzona na rzecz Skarbu Państwa kwota 3.600 złotych wynika z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu z dnia 28 września 2002 roku (tekst jednolity z dnia 25 lutego 2013 r. Dz. U. 2013, poz. 461).

Zarządzenie: (...)